

перевиховання людини, позбавлення її культурних та духовних цінностей, які накопичив до того часу китайський народ за свою понад півторатисячолітню історію. Ідея перетворення людини в істоту, яка думає тільки про землеробство і війну, була безплідною вже з самого зародження. Наступні події показали, що навіть в період найвищої концентрації влади державі не вдалось встановити повний контроль над народом, який продовжував жити своїм духовним життям [1, с. 130].

Зрештою, російський філософ права В. Нерсесянц звертає нашу увагу на те, що легізм ніколи не був у Стародавньому Китаї єдиною доктриною. «Навіть в той період, коли легізм займав найбільш значущі позиції в теорії і на практиці, він функціонував в контексті інших впливових концепцій, які урівноважували крайнощі легізму і доповнювали його односторонність в загальній системі уявлень про право і закон» [4, с. 55].

Список використаних джерел:

1. Переломов Л.С. Конфуцианство и легизм в политической истории Китая. – М., 1981.
2. Книга правителя области Шан (Шан цзюнь шу). Пер. Л.С. Переломова. М., 1993.
3. Бачинин В.А. Философия права : Конспект лекцій. – Харьков : Консум, 2002.
4. В.С. Нерсесянц. Право и закон. Из истории политических учений – М., 1983.

Вороніна І.М.

*ад'юнкт кафедри філософії права та юридичної логіки,
Національна академія внутрішніх справ*

АКСІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На сьогодні нагальною є потреба вдосконалення механізмів нормотворення, підвищення результативності нормотворчого процесу, поліпшення якості законів, забезпечення стабільності законодавства, підвищення його соціальної ефективності. Нормативно-правова база є одним із основних засобів для ефективного управління державними справами, а від дієвості законодавства залежить соціально-економічний розвиток країни та добробут громадян. Закон є ефективним та якісним, якщо він відповідає суспільним потребам і реально регулює суспільні відносини відповідно до поставленої при його прийнятті мети.

Процес нормотворення є невід'ємною частиною існування будь-якого суспільства і держави в цілому. Незалежно від часу, історичних чи економічних умов та політичних форм держави, залишалася незмінною одна мета – забезпечення порядку, регулювання різних соціальних процесів у правових рамках, удосконалення права і організації суспільства. З того моменту, коли виникла необхідність забезпечення дієвого механізму регулювання відносин між державою і суспільством у цілому й окремо у кожному з цих елементів, і виникло нормотворення [3, с. 86].

Нормотворчість – офіційна діяльність уповноважених суб'єктів держави та громадянського суспільства по встановленню, зміні, призупиненню і

скасуванню правових норм, їх систематизації. Головне призначення нормотворчості – формулювання нових правових норм, котрі притаманні соціальним відносинам, тобто моделювання суспільних відносин, які з позицій держави або громадянського суспільства є припустимими чи необхідними. Зміна чинних і скасування застарілих правових норм сприяють утвердженню нових норм, і вони входять до складу нормотворчості [5, с. 311].

Ознаки нормотворчості: 1) здійснюється уповноваженими суб'єктами (державою, громадянським суспільством); 2) є формою владної вольової діяльності уповноважених суб'єктів, яка включає в себе вивчення, узагальнення і систематизацію типових конкретних правовідносин, що виникають у суспільстві; є процедурою формулювання норм, котрі властиві соціальним відносинам; 3) виражається у санкціонуванні існуючих чи встановленні нових, зміні чи призупиненні чинних і скасуванні застарілих правових норм на підставах, передбачених законом; 4) набуває завершення в письмовому акті-документі, що називається нормативно-правовим актом; 5) здійснюється відповідно до правового регламенту [5, с. 312].

Аксіологічний аспект нормотворчої діяльності передбачає ряд цінностей як смислоутворюючих засад, значимостей, що зумовлюють оцінку, вибір, мотивування та спрямованість нормативно-правових актів. Пошуки джерел нормативності – не самоціль, а спроба показати, що ті моральні та правові норми і вимоги, які пред'являються нам як індивідам, громадянам, виправдані, і у нас є серйозні підстави їм підкорятися. У цьому випадку «нормативне питання» стає більш конкретним і формулюється як питання про причини, що зобов'язують або схиляють нас в кожному конкретному випадку здійснювати ті чи інші вчинки або утримуватись від них, віддавати перевагу власним інтересам чи інтересам інших людей, справедливо розподіляти зобов'язання найрізноманітніших видів.

На відміну від технології нормотворчості, яка відображає зовнішній, безпосередній, об'єктивно-предметний спосіб організації та реалізації нормотворчої діяльності, аксіологічний аспект фіксує її суб'єктивно-предметні виміри, є «відображенням суб'єкта в об'єкті», проекцією уподобань, пріоритетів, ментальності, очікувань та кінцевих цілей і смислів діяльності суб'єкта нормотворчості. Це – оцінка об'єкта з точки зору його значимості для суб'єкта, здатності задовольняти певні потреби, інтереси, уподобання останнього. У сфері нормотворчості головним завданням аксіологічного змісту є відповідь на запитання: якими мають бути система і характер нормотворчості, щоб відповідати як особливостям національної культури, так і зовнішньополітичним пріоритетам та інтересам держави, зокрема, європейським стандартам і цінностям.

Нормотворчість сама може виступати як цінність, наприклад у процесі розгляду та вирішення таких питань: «ціна та соціальні наслідки прийнятих (або неприйнятих) нормативно-правових актів», «нормотворчість як спосіб відтворення та розвитку національної культури, захисту та реалізації національних інтересів», «як має бути втілена національна модель демократії у відповідних нормативно-правових актах?». Актуалізація досліджень у галузі аксіології нормотворчості на сучасному етапі обумовлена такими чинниками:

перетворенням нормотворчості в основу суспільного виробництва і зростанням ступеня її професіоналізації з використанням інформаційних технологій; кризою усталених віками, традиційних систем цінностей на глобальному, національному та особистісному рівнях; посиленням стратегічного характеру державно-нормотворчої діяльності.

Процес правового нормоутворення тісно пов'язаний із: 1) засвоєнням критеріїв оцінок юридично значущих ситуацій; 2) вивченням законів і правил як таких, безвідносно до самих себе; 3) навчання тому, як користуватися цими правилами. Людина повинна не лише усвідомлювати, що в суспільстві діють конкретні закони, їй необхідно ще й співвіднести їх із собою, тобто усвідомити, що вони значать для неї, що їй дозволено, а що не дозволено, які покарання вона може понести за порушення законів, які існують способи захисту своїх законних прав [6, с. 160].

У аксіології ряд науковців виділяють три способи засвоєння норм права та інших правових цінностей у процесі нормотворчості: 1) предметний – коли людина в процесі тієї чи іншої діяльності, взаємодіючи з іншими особами, засвоює відповідний образ дій, шаблон поведінки; 2) традиційний – коли людина, спостерігаючи за діями інших людей у різних життєвих ситуаціях, засвоює відповідний спосіб поведінки; 3) раціональний – коли людина засвоює правові цінності, стандарти правової поведінки шляхом усвідомлення їх суспільної значимості та неминучості покарання за їх порушення [4, с. 130].

Аксіологічний підхід до аналізу нормотворчої діяльності має проявлятися, перш за все, в тому, що виокремлюється ієрархічна система цінностей, принципів та деталізується механізм їхнього впливу на нормотворчу сферу. Водночас, доцільно враховувати наявність аксіологічного чинника нормотворчої діяльності, що представляє собою конкретно-історичну систему цінностей суспільства, яка впливає на розробку, прийняття, зміну або скасування нормотворчого акта, а також позначається на виявленні потреби у правовому регулюванні. Реалізація аксіологічного підходу дозволяє зрозуміти, що ефективність нормотворчої діяльності в цілому значною мірою залежать від ціннісної орієнтації, на якій вона базується [2, с. 23].

Основними легітимаційними цінностями та чинниками правового нормоутворення є суверенітет народу і права людини, що діють у нерозривній єдності. Права людини як цінність легітимації виражаються в класичних правах людини, які гарантують громадянам життя і свободу, що забезпечують особисту автономію, суверенітет народу – в правах комунікації та участі у суспільному житті, які забезпечують публічну автономію членів правового співтовариства. Разом вони обґрунтовують легітимне панування нормативно-правових актів: встановлене право стає легітимним як засіб рівних гарантій особистої та громадянської автономії індивіда.

Нормотворча діяльність – це особлива форма діяльності компетентних суб'єктів нормотворчості з підготовки, розробки, прийняття та офіційного оприлюднення норм права, яка заснована на пізнанні об'єктивних соціальних потреб та інтересів суспільства. Нормотворчість вимагає вивчення розвитку реальних зв'язків між різними явищами, що беруть участь у формуванні права і здійснюють перехід від матеріальних факторів до свідомості та від неї – до

правових норм. В свою чергу аксіологічний вимір надає можливості щодо нового розуміння змісту нормотворчої діяльності, котра спрямована на створення умов для реалізації національних так і всезагальних інтересів.

Список використаних джерел:

1. Бачинин В.А. Энциклопедия философии и социологии права. – СПб., Юридический центр Пресс, 2006. – 1094 с.
2. Дорохов Р.П. Аксіологічні засади аналізу нормотворчості в системі. // Філософські, методологічні та психологічні проблеми права : матеріали V Міжнародної науково-теоретичної конференції «Філософські, методологічні та психологічні проблеми права», 564 листопада 2012 р. [Текст] – К : Нац. акад. внутр. справ. – 2012. – 74 с.
3. Дорохов Р.П. До питання про теоретико-методологічні засади нормотворчості // Митна справа. – 2011. – № 5 (77). – Ч. 2. – С. 84–92.
4. Рабінович П.М. Філософія права : навч. посіб. у 5-ти ч. / П.М. Рабінович. – Львів : Галицький друкар, – 2014. – Ч. 1–2 : Філософія права як наука. Гносеологія права. – 232 с.
5. Скакун О.Ф. Теорія права і держави : підруч. / О.Ф. Скакун. – К. : Алерта ; КНУ ; ЦУЛ, – 2009. – 520 с.
6. Філософія права : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань, С.І. Максимов та ін. / за ред. д-ра філос. наук, проф. О.Г. Данильяна. – Харків : Право, 2009. – 208 с.

Йолкіна А.Г.

студентка,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ НОРМАТИВНОЇ ГРОШОВОЇ ОЦІНКИ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК

Актуальність даної теми полягає в тому, що нормативна грошова оцінка земельних ділянок являє собою один з найважливіших елементів в системі земельного та економічного реформування. Оцінка земель займає визначальне місце в процесі оподаткування та в процесі справляння інших платежів при здійсненні цивільного обігу земельних ділянок. На сьогоднішній день можна казати про те, що дана оцінка є явищем не новим, так як діє на території України понад 20 років. Тож, розуміння поняття та значення нормативної грошової оцінки земельних ділянок є важливим питанням, що потребує належного розгляду.

Вивченням питань пов'язаних з нормативною грошовою оцінкою земель займалися такі науковці, як Т. В. Анопрієнко, А. Є. Ачкасов, Ю. Ф. Дехтяренко, Д. С. Добряк, А. А. Колосюк, О. П. Канащ, Ю. М. Манцевич, А. Г. Мартин, К. А. Мамонов, Ю. М. Палеха, А. В. Тарнопольський та ін.

Відповідно до ст. 201 Земельного кодексу України грошова оцінка земельних ділянок визначається на рентній основі. Залежно від призначення та порядку проведення грошова оцінка земельних ділянок може бути нормативною і експертною. Нормативна грошова оцінка земельних ділянок використовується для визначення розміру земельного податку, втрат сільськогосподарського і